

سر ویراستار: جین دمن مک اولیف

دائرة المعارف

جلد دوم پ - خ

قرآن

ویراستاران ترجمه فارسی
حسین خندق آبادی، مسعود صادقی، مهرداد عباسی، امیر مازیار

تهران ۱۴۰۱

عنوان و نام پدیدآور: دایرةالمعارف قرآن/ سرویراستار جین دمن مکناولیف؛ سرویراستار ترجمه فارسی حسین خندق آبادی... [و دیگران]
مشخصات نشر: تهران: حکمت، ۱۴۰۱

مشخصات ظاهری: ۶ جلد.

شابک: دوره: ۲- ۱۲۴- ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۰۶۴-۱؛ ج ۱: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۰۶۴-۱؛ ج ۲: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۱۲۳-۵؛ ج ۳: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۱۳۵-۸؛ ج ۴: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۱۷۳-۰

ج ۴: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۱۷۳-۰؛ ج ۵: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۲۰۶-۵؛ ج ۶: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۲۰۷-۲

وضعیت فهرست نویسی: فاها

یادداشت: عنوان اصلی: Encyclopaedia of the Qur'ān

یادداشت: سرویراستاران ترجمه فارسی حسین خندق آبادی، مسعود صادق، مهرداد عباسی، امیر مازیار.

یادداشت: ج ۱ (چاپ اول: ۱۳۹۰) (فیا).

یادداشت: ج ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۲) (فیا).

یادداشت: ج ۳ (چاپ اول: ۱۳۹۳) (فیا).

یادداشت: ج ۴ (چاپ اول: ۱۳۹۵) (فیا).

یادداشت: ج ۵ (چاپ اول: ۱۳۹۸) (فیا).

مندرجات: ج ۱. آ- ب؛ ج ۲. پ- خ؛ ج ۳. د- ش؛ ج ۴. ص- گ؛ ج ۵. ل- ی؛ ج ۶. نمایه.

موضوع: قرآن... دایرةالمعارفها

شناسه افزوده: مکناولیف، جین دامن، ویراستار

شناسه افزوده: McAuliffe, Jane Dammen

شناسه افزوده: خندق آبادی، حسین، ۱۳۵۷-، ویراستار

رده بندی کنگره: BP ۶۶/۹/د۲۵ ۱۳۹۰

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۳

شماره کتاب شناسی ملی: ۲۵۹۸۸۲۵

انتشارات حکمت

دائرة المعارف قرآن
جلد دوم (پ - خ)

سرپرستار: جین دمن مک اولیف
ویراستاران ترجمه فارسی

حسین خندق آبادی (عضو هیئت علمی بنیاد دائرة المعارف اسلامی، مسعود صادقی (استادیار دانشگاه تهران)
مهرداد عباسی (استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، سید مازیار (استادیار دانشگاه هنر)

طراح جلد و صفحات استقبال: حمید گودرزی
حروفچینی و صفحه آرایی: مؤسسه فرهنگی هنری حکمت
چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر کیمیای حضور

تهران، خیابان انقلاب، ابتدای ابوریحان، شماره ۹۴، کدپستی: ۱۳۱۵۶۹۴۱۶۵

تیراژ: ۱۱۰۰ نسخه

چاپ سوم: ۱۴۰۱ شمسی / ۱۴۴۳ قمری

(کلیه حقوق این اثر متعلق به نشر حکمت است و هر نوع استفاده بازرگانی از این فرهنگ اعم از زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری و یا تکثیر به هر صورت دیگر، کلاً و جزاً، ممنوع و قابل تعقیب قانونی است).

www.hekmat-ins.com info@hekmat-ins.com

تلفن: ۶۶۴۶۱۲۹۲ - ۶۶۴۱۵۸۷۹ - ۶۶۴۰۶۵۰۵ پیام رسان واتساپ: ۰۹۳۹۴۴۰۲۲۵۱

سرپرستار

جین دمن مک، اولیف

ویراستاران ارشد

اندرو ریپین، کلود ژیلیو

وداد قاضی، ویلیام گراهام

ویراستاران

مونیک برناردز، جان نواس

ویراستاران ترجمه فارسی

حسین خندق آبادی، مسعود صادقی

مهرداد عباسی، امیر مازیار

ناظر محتوا

مجید معارف

حروف نگار

الهام علیخانی

نمونه خوان و اعمال کننده شیوه نامه

نرگس محمدامینی

www.ketab.ir

۸۵۰۰۰۰ تومان

۶ یادداشت ویراستاران

پس از انتشار جلد نخست ترجمه فارسی دائرةالمعارف قرآن، این اثر مورد توجه و اعتنای صاحب‌نظران قرار گرفت و نقدها و ارزیابی‌هایی در نشست‌ها و نشریه‌های تخصصی مطرح شد. ویراستاران همه نقدها را ارج نهاده‌اند و از برخی نکات در بهبود کار بهره برده‌اند. با این حال، برای رفع برخی ابهام‌ها، ذکر پاره‌ای توضیحات در این یادداشت سودمند به نظر می‌رسد. مهم‌ترین نکته به سبک و سیاق آثار مرجع دائرةالمعارفی بازمی‌گردد. در دائرةالمعارف قرآن، همچون هر دائرةالمعارف دیگر، تعدد نویسندگان و قلم‌های متفاوت آنان باعث شده که نشر مدخل‌ها یکسان نباشد و به‌خصوص خوانندگان هم برخی از مدخل‌ها، که به قلم نویسندگان غیرانگلیسی‌زبان است، دشوار شود. این امر ناگزیر در ترجمه فارسی، که طبق قاعده باید امانت‌دار سبک و محتوای مطلب اصلی باشد، منعکس شده است و خواننده اهل دقت با نظر به مؤلف مدخل می‌تواند این نکته را دریابد.

در این دایرةالمعارف بیشتر مدخل‌ها با شناسه‌ای آغاز می‌شوند که معمولاً توضیح عنوان انگلیسی مدخل است و معنای آن را برای خواننده انگلیسی‌زبان روشن می‌کند. گاه ترجمه عین این عبارات به فارسی بی‌فایده می‌نمود. در نتیجه در ترجمه تغییرات اندکی در برخی از شناسه‌ها اعمال شده است. تصویرها نیز برای حفظ یکدستی، مانند جلد نخست، به انتهای جلد منتقل شده‌اند.

نکته دیگری که باید به آن اشاره شود درباره انواع ارجاعات این دائرةالمعارف است. گذشته از مدخل‌هایی که به‌طور کامل به مدخل دیگری ارجاع شده‌اند (مدخل‌های ارجاعی)، دو نوع ارجاع در متن هر مدخل تألیفی وجود دارد: ارجاع به مدخل‌های دیگر و ارجاع به کتاب‌ها و مقاله‌ها. در بررسی دقیق مدخل‌ها به نظر رسید که دست‌کم برخی از ارجاعات هر مدخل به مدخل‌های دیگر به شیوه‌ای مکانیکی انجام گرفته است، به‌طوری‌که در بسیاری موارد ارتباط مستقیمی با موضوع آن مدخل ندارد. مثلاً هر جا بحثی درباره نبوت مطرح شده یا حتی

اسم یکی از انبیا آمده به شیوه‌ای مکانیکی به مدخل «انبیا و نبوت» ارجاع شده است. از آنجا که این ارجاعات در متن اصلی بسیار زیادند و در روند خوانش مقاله اختلال ایجاد می‌کنند، ارجاعات درونی به مدخل‌ها حذف شده‌اند مگر در مواردی که مقاله مورد ارجاع حاوی مطلبی باشد که به خواننده در فهم مدخل اصلی کمک کند. همچنین درباره منابع انتهایی مدخل‌ها نیز گفتنی است که گاه مؤلف، علاوه بر منبع اصلی عربی، به ترجمه لاتین آن هم ارجاع داده است. در این موارد، در ترجمه فارسی، به سبب آشناتر بودن اصل عربی منابع برای خوانندگان، از ذکر ترجمه لاتین آن خودداری شده است.

نکته دیگر درباره نمایه مجموعه است که از جمله بخش‌های سودمند هر دایرةالمعارف به شمار می‌رود. همان‌طور که ویراستاران نسخه انگلیسی دایرةالمعارف قرآن به سبب کارگشایی چشمگیر نمایه برای این اثر مجلدی مستقل را به آن اختصاص داده‌اند، در ترجمه فارسی نیز این نمایه با تغییراتی - متناسب با زبان فارسی - در مجلدی مستقل عرضه خواهد شد. این نمایه، افزون بر نام کسان، مکان‌ها، کتاب‌ها و معرفی نویسندگان و مترجمان، شامل اصطلاحات خاص قرآنی و مربوط به فرهنگ اسلامی خواهد بود. بنابراین، خوانندگان به یاری نمایه اصطلاحات درمی‌یابند که مطلب مربوط به مثلاً اصطلاحات قرآنی مرتبط با مفهوم ستایش خداوند (مانند حمد، تسبیح) را ذیل چه مدخل یا مدخل‌هایی باید جست‌وجو کنند. این امر به خصوص درباره اصطلاحاتی مانند «حرم» که مدخل مستقل ندارند اما ذیل مدخلی مانند «مکان‌های مقدس» مطالبی درباره آن آمده است، کارگشا خواهد بود. همچنین در پاسخ به نیاز دانشجویان و پژوهشگران برای ملاحظه اصل انگلیسی مقالات، لازم بود عنوان اصلی مدخل‌ها ذکر شود. در ترجمه، اگرچه برای حفظ زیبایی صفحات، معادل‌های انگلیسی مدخل‌ها مقابل عنوان‌های فارسی نیامده‌اند، در بخش نمایه (مجلد ششم) فهرستی شامل عناوین مدخل‌ها به دو شکل فارسی - انگلیسی و فارسی - فارسی درج خواهد شد.

انتظار می‌رود که با توجه به اتمام کار دشوار و زمان‌بر برنامه‌ریزی و مدخل‌گزینی اولیه و تدوین شیوه‌نامه‌های مختلف برای مترجمان، ویراستاران و نمونه‌خوانان و همچنین انتشار دو جلد نخست این مجموعه، مجلدات بعدی در زمان‌بندی مشخص و با سرعتی فزون‌تر در اختیار خوانندگان و علاقه‌مندان قرار گیرد. ویراستاران ترجمه فارسی امیدوارند تا در ادامه راه نیز همچنان از نقد و نظر کارشناسان و خبرگان بهره‌مند شوند.

ح. خندق‌آبادی، م. صادقی، م. عباسی، ا. مازیار

فروردین ۹۳